# CARIE
# CONSVMTAE TIBIAE
# NOTABILIS IACTVRA,

SVB

## FELICIORI EMPIRIA, NATVRAE

MAXIME BENEFICIO, RESTITVTA,

CVIVS

*CONSIDERATIONEM MEDICAM HISTORICO-DOGMATICAM,*

PRAESIDE


## GEORG. FRIDER. SIGWART

PHILOSOPHIAE ET MEDIC. DOCT. CHIRVRG.
ET ANATOM. PROF. PVBL. ORDINAR.
FACVLTATIS MEDIC. SENIORE
ET DECANO,


PRO GRADV DOCTORIS RITE CAPESSENDO
SPECIMINIS LOCO EXHIBVIT

AVTOR


## AVGVST. THEODORVS BROTBECK,

HEIDENHEIMENSIS.


*DIE      MAII ANNO MDCCLVI.*

---


TVBINGAE,
LITERIS SCHRAMMIANIS.

EMPIRIA *haud raro*, NATVRA *ſemper*, *ſuperant* ARTEM.

# PRAEFATIO.

Quid ſentis B. L. rubrum inſpiciens diſſertationis hujus quod juxta *notabilem tibiæ carioſæ jacturam* conſiderandam ſumo? Nonne hoc, obvertis, thema eſt *chirurgicum*? quid id ad Medicinæ cultorem? Atat quid ad alios, reſpondeo, *Chirurgia*? Nonne, obſecro, *Chirurgia* circa morbos occupatur removendos? Quid ergo *cognitio chirurgica*, ſi non *medica*? *Medica* verò *Medicos*, hercle! decent condecentque, Dolendum ſane eſt eorum hodienum multos, qui *Chirurgos* ſe profitentur, non eſſe *Chirurgos medicos*, h. e. eſſe *non Chirurgos*, ſed *chirurgaſtros*, vel alio nomine digniores. Ecquis mecum non dolet, nobiliſſimam hancce *Medicinæ* partem hodie fere ad barbitonſores ſolos eſſe detruſam, qui ſæpiſſime nil minùs quàm *Chirurgiam* callent et

*Chirurgi* ſunt, *ut aſini ad lyras.* Hinc iſta damna, non privata ſolùm ſed et publica, &, ſi non publicis, haud aliis, ampliùs extirpanda inſtitutis. Quàm igitur neceſſarium eſt, rebus ſic ſtantibus, *Medicos*, qui alteram *Medicinæ* profitentur partem, huic quoque majorem, quàm vulgò fieri ſolet, navare operam. Turpiſſimum ſaltem eſt, *illos* rudiores ſæpe eſſe in hac re, quàm ipſi haud raro ſunt infimæ notæ *Chirurgaſtri.* Altera *Medicinæ* pars *Chirurgia* eſt. Utramque itaque addiſcere, eum oportet, qui *Medicinam* addiſcere vult non mutilatam. Hæc ſcientiæ & conſcientiæ ratio mihi ſemper inculcabat *Chirurgiæ* ſtudium cum reliquo *Medicinæ* ſtudio combinare & utrique, quoad licuit, meas conſecrare vires. Cum de themate ex alterutra parte ſpeciminis locô elaborandô ſolicitus eram, adquieſcere tandem in iſto volui caſu notabili, quem Dn. Præses, viſitatione rerum medicarum *Nagoltæ* proximè occupatus, expertus eſt mihique obtulit. Hôc fine ut plenam atque completam morbi hiſtoriam acciperemus, ad nutum Dn. Præsidis, *Patroni & Præceptoris mei æternùm venerandi*, ipſam ægram reſtitutam ejusque parentes & Chirurgum, qui illam tractaverat, adii &, quas potui, morbi circumſtantias exactiùs exploravi. Quô factô nullus ampliùs dubitavi dignum

dignum fore hunc caſum, qui communicetur publico. Faxit ſupremum in cœlis numen, ut prima hæccè conamina cedant in nominis ſui gloriam inque noſtros noſtrorumque ægrorum uſus locupletiſſimos.

## Præcognoſcenda.

§. 1.

Id circa quod verſatur præſens tractatio, ut ex *titulo* patet, eſt *conſideratio medica hiſtorico-dogmatica*, quâ ſiſtitur *carie conſumtæ tibiæ notabilis jactura, ſub feliciori tamen empiria, naturæ maximè beneficiô, reſtituta.*

§. 2. *Uſus* hujus (§. 1.) thematis *theoreticus* in propatulo eſt. Nec minoris momenti ejus eſt uſus *practicus*, ſi vel ſolùm id ex ſubſtrato caſu addiſceremus, quî fiat, ut *empiria & natura ſuperet artem, illa quidem haud rarò, hæc tantùm non ſemper.*

§. 3. Neque politiori dicendi genere exercitatus, neque ad rigoroſiùs philoſophicam exhibendam tractationem natus, rem præſentem adgredior. Res dicam, non verba. Dicam eas, quoad licet, *ordinatè* & *diſtinctè*. Etiamſi PRÆSIDIS *veſtigia* aſſequi non poſſim, quærere iſta tamen licebit in veri nominis *analytico-ſyſtematica Medicina*. Quis enim vitio vertet diſcipuleum optimi Præceptoris ob oculos habere exemplum. Ceterùm ut deſint vires, tamen eſt laudanda voluntas.

§. 4. Dictum objectum (§. 1.) haud inutile (§. 2.) hoc (§. 3.) modô tractandum, involvit *partim* hiſtoricam *partim* dogmaticam conſiderationem hujus carioſæ tibiæ, quoad jactu-

ram ſuam notabilem & felicem ejusdem reſtitutionem inſtituendam.

§. 5. Ab hac (§. 4.) igitur *objecti* præſentis duplici varietate univerſa *tractatio* in *duas* abit *partes* principales, quarum *una* ſiſtet *hiſtoricam*, *altera* verò conſiderationem notabilis hujus caſus *dogmaticam*.

§. 6. *Ordo* dictarum (§. 5.) *partium* ſponte patet. Hiſtoria hujus morbi ſupponitur in conſideratione ipſius dogmatica rite inſtituenda: juſtô itaque ordine jam præmittitur

# PARS I.
## HISTORIA MORBI SUBSTRATI.

§. 7. *Hiſtoricæ* cujuſvis *cognitionis* præcipua fundamenta jacta jam ſunt in Diſſert. *Præſidis* de *Tripede Haiterbacenſi* §. 9-22.

§. 8. Præſens (§. 6.) hiſtoria ſupponit *hiſtoriam ſubjecti* ſui quoad *temperamentum*, *vitæ genus*, *diætam* & præſertim quoad *morbos prægreſſos*. Quos articulos demum excipere poteſt plenior planiorque præſentis morbi hiſtoria.

§. 9. Hæc ipſa (§. 8.) verò præterea comprehendet præcipua ipſius momenta quæ ex obſervatione adhuc haberi poſſunt, quoad hujus morbi *conditionem internam*, *cauſas*, *ſymptomata & eventus*.

§. 10. Fuit autem (§. 8.) ægra, *Anna Maria Killingerin*, figuli Haiterbacenſis filia, virago an. 22. temperamenti cholerici. Vitæ genere utitur valde laborioſô, diætâ more hujus ſortis hominum irregulari, craſſâ. Ad eryſipelas valde

alios

aliàs erat proclivis. Tributum lunare non ſolvebat debitô tempore nec juſtâ copiâ. Quam ob cauſam etiam ſæpiſſime variis ophthalmiis, cephalalgiis, cruſtrâ lacteâ, &c, quod notatu maximè dignum, annô ante hoc infortunium manuum doloribus atrocioribus afflicta erat & eô ipſo tempore, quô primus Chirurgus vulnera pedis perſanare & conſolidare ſtudebat, oculi mox laborabant concitatô humorum affluxu hunceque excipiente inſigniore ophthalmiâ. Præterea nullos alios morbos notabiliores experta eſt. Reliquum vitæ curriculum modeſtum erat atque honeſtum, ut nulla ſupereſſe poſſit ſuſpicio alicujus infectionis venereæ.

§. 11. Hæc (§. 10.) poſtquam ante tres & quod excurrit, annos juſſu parentum tempore autumnali äere inclementi, humidô, frigidô, linum & cannabem evulſerat, veſperi redux doloribus pedis ſiniſtri vehementiſſimis, lancinantibus, rodentibus & pungentibus à junctura oſſis tibiæ ad tarſi articulum uſque corripiebatur, ſubſequente inflammatione & tumore.

§. 12. Hiſce (§. 11.) obviam ibant remediis ſic dictis domeſticis, v. gr: cortice ſambuci medianô & farinâ fabarum mediante chartâ cæſiâ adplicatis, eô tamen ſiniſtrô effectu, ut poſt continuam exacerbatam inflammationem duo ſeſe offerebant foraminula, unum infra malleolum externum, alterum vero in parte ſuperiori pedis affecti.

§. 13. Suaſu ergo (§. 12.) Chirurgi epithemata humida applicabantur, malô ſemper in pejus ruente. Progreſſu curationis ubique ineptæ & in integrum annum protractæ

ſenſim

ſenſim ſenſimque & indies nova foraminula in latere interiori pedis affecti adparebant. Unde alium Chirurgum vocabant, qui verò confusè atque perplexè applicatorum epithematum humidorum continuatione eâdem oberrabat lyrâ.

§. 14. Filia tandem (§. 12.-13.) ex conſilio matris ſudorem procurans & dolorum impatiens variisque corporis jactationibus levamen quærens ex improviſo fracturam tibiæ prope hujus extremitatem ſuperiorem experiebatur, ſine dolore quidem valde notabili,

§. 15. Noviter accerſitus Chirurgus nil ſolicitus de complicatâ hac carie, fracturam vulgari modo tractabat. Sub hac medicatione tam in media quàm in inferiore pedis parte prope juncturam tarſi fiſtuloſa quædam ulcera in conſpectum veniebant. Poſtea Chirurgus, antea ſolus, nunc experientiſſimi & dexterrimi Phyſici Dn. LIC. BRECHTII conſiliis adjutus, ſat multa ad corruptionem carioſam removendam efficacia tentabat. Res tamen ex voto non ſuccedebat, ſed dolor punctorius, materia purulenta, oleoſa, fœtida, fuſci & plumbei coloris, indicabant, malum jam altiores egiſſe radices totamque fere tibiam exeſam eſſe atque corruptam. Hinc ſtatuebatur aliud non ſupereſſe auxilium, quàm pedis amputationem. Hanc recuſans ægra denuo uſum epithematum ſuaſu ſupra (§. 13.) dictorum Chirurgorum ultra annum continuabat.

§. 16. Accedit tandem tertius Chirurgus Dn. Hainzmann promittens reſtitutionem, ſin ipſi quidem concederent os tibiæ corruptæ eximere. Veniâ ipſi facile datâ operatio-

nem

nem is animoſè inſtituebat, factis inciſionibus neceſſariis, unâ juxta longitudinem pedis in parte ejus laterali internâ, à genu ad tarſum uſque, productâ, alterâ inferius transverſim à malleolo interno anteriora verſus factâ. Remotis integumentis & ex parte muſculis quoque, forcipis ſubſidiô fruſtum inſigne & 9-10. pollices transverſos longum ex tibiæ parte ſuperiore mox emovebat, relictô tamen illius capite. Deinde quicquid corruptum erat per minora fragmenta ſucceſſive extrahebat. In inferiore tibiæ parte aliqua portio ſupererat adhuc ſana, licet corruptio ex altero latere ad usque malleolum progrediebatur, quem proinde etiam planè extirpabat.

§. 17. Hisce (§. 16.) omnibus peractis vulnera & ulcera mundificantibus ſolitis adpoſitôque emplaſtrô defenſivô tractabat, heroicô potiùs quàm ad artis regulas exquiſitiùs compoſitô auſu. Res interim optimè ceſſit. Ulcera exſiccabant, fiſtulæ obliterabantur, laudabile accedebat pus ſanie in hanc laudabiliorem indolem mututâ, reparabantur partes molles, ſuccreſcebat tibia, pede denique in integrum reſtitutô, curatione per ſemeſtre temporis intervallum durante.

§. 18. Finem curationi huic (§. 16.-17.) rectè imponebat adplicatione *faſciæ circularis obtuſæ*, *ſ. aſciæ*, GALLIS *doloire* dictæ, factæ nempe ductibus ſpiralibus anguſtioribus, quibus ſe diſtinguit à *repente*, GALLIS *rampant*, quæ rarioribus atque ab invicem remotioribus fieri ſolet. *vid. cel.* HEIST: *Chirurg. P. III. C. I. §. IV.* His omnibus addidit infuſum medicatum ex tenerioribus pini conis & ligno ſancto,

ćto, per aliquot poſt curationem tempus continuandum.

§. 19. Ut certiores fieremus de hisce (§. 10-18) omnibus præteritô menſe februariô me contuli civitatem Haiterbacenſem, ut teſtis eorum eſſe poſſem oculatus, ubi obſervavi: pedem illum debitâ iterum quantitate, & priſtinô robore eſſe præditum, ut iſtocum æque bene ac altero ſaltare, graviora pondera ſuſtinere & quosvis difficiles labores ruſticos ſubire & perferre poſſit ſine impedimento.

§. 20. Præterea (§. 19.) nunquam ullam amplius dolorem ſe hactenus ſenſiſſe aſſerit, perhibens, ſeſe ita habere, ac ſi nunquam hôc laboraſſet malô, exceptô ſolô alicujus tenſionis ſenſu circa tibiæ cum tarſo coarticulationem, quô tamen nullatenus impeditur in reliquis, & pedis, & digitorum pedis, motibus exercendis.

§. 21. Quod ad figuram pedis, in tibiæ parte ſuperiore poſteriore vix aliqua tangi poteſt eminentia à callo ibi relicta.

§. 22. Ita vero (§. 20. 21.) reſtituta hæc ægra in hunc usque diem optime ſe habet. Menſes rite fluunt, juſtâ copiâ, conveniente tempore & ordine. Reliqua corporis conſtitutio ſana conſtansque videtur. Qua ratione & unde præcipue iterum deperdita ſuccreverit tibia, non obſervavit Chirurgus.

§. 23. Tantùm de hiſtoria ſubſtrati morbi (§. 10-22), nunc quoque dogmaticâ epicriſi ultrà evolvendi. Succedit itaque ad præſcriptum (§. 10.) eundemque juſtum (§. 11.) tractationis noſtræ ordinem illius.

PARS

# PARS. II.

## CONSIDERATIO MORBI SUBSTRATI DOGMATICA.

§. 24. Dogmata noſtra medica qualiacunque ſunt partim theoretica, partim practica. Hæc circa methodum medendi occupantur; iſta ſunt: partim noſologica, quibus veras & genuinas morborum notiones exquirimus, partim ætiologica quibus eorum cauſas indagamus, partim ſymptomatologica, queis morborum effectus expendimus, partim ſemiologica, ubi ſigna, partim denique prognoſiologica, ubi ultimos eorum conſideramus eventus, quando à nobis præſagiendum eſt, num in ſanitatem, num in alios morbos, numve in mortem plane abituri ſint nobis oblati morbi. Conf: diſs: PRÆSIDIS, proxime ventilata, *de polyæmiæ nosologia in præfat.* & §. 11. - 14.

§. 25. Haud equidem jam molior plenam morbi, cujus exemplum exhibet in parte prima communicata hiſtoria, doctrinam pathologico-practicam per omnes dictos (§. 24.) articulos ad ſolitam PRÆSIDIS methodum enucleandam. Id tamen agam, ut præcipua iſta momenta ob oculos habens præſentem caſum ulteriori examini ſubjiciam: Hôc fine eô, quô præmiſſam commemoravi hiſtoriam, ordine ſequentia quoque propoſiturus ſum.

§. 26. Ante omnia (§. 25.) verò determinandum erit, qualis is fuerit morbus, quô ægra noſtra laboravit. Ambiguum videri poſſet, num *ſpina ventoſa*, an vero *caries*, fuerit. Valde enim congeneres hi ſunt morbi. *Cariem* fuiſſe,

 à qua

à qua hæc exeſa fuit tibia, nullus dubito. Id ut manifeſtum evadat quædam hic inſerenda erunt, de utriusque morbi conditione, & inde petenda unius ab altero differentia.

§. 27. Verboſas ſæpe magis eſſe quàm aptas & rebus convenientes multorum Pathologorum locutiones, multis vicibus ad oculos demonſtravit PRÆSES AUDITORIBUS ſuis, & in publicis, & privatis ſuis, prælectionibus. Nominatorum (§. 26.) morborum tot tamque diverſæ denominationes & determinationes idem teſtantur luculenter. Nunc enim de *ſideratione oſſium*, nunc de *teredine vid. diſs:* G. W. WEDELII de *carie oſſium. C. I.* §. 2, nunc de *oſſe vitiato* in *genere*, *v.* CELS: *L. III. C.* 2. nunc de *gangræna*, nunc de *cancro oſſium* v. PANDOLFINI, *Itali*, *tract. de ſpina ventoſa* à MERCKLINO *editus Norimb.* 1674. *p.* 258. ſqq. & BONETI *obſervat. l. ſect.* nunc de *corruptione ulceroſa oſſium*, ut PANDOLFINUS l. c. nunc cum ARABIBUS de *ventoſitate*, *de ſpina ventoſa*, *ſpinæ ventoſitate*, nunc cum GRÆCIS de *Pædarthrocace*, ut MARC. MURET. SEVERINUS in *opere abſceſſibus* conf. MANG. *Biblioth. Med. tract. Tom.* 3. *L.* 13. *p.* 659. nunc de *mortificatione oſſium*, Von der Erſterbung der Knochen. v. ESCHENB. *Chir.* §. 145. nunc de *carie* in *genere*, nunc *de carie oſſium* in *ſpecie* v. HEIST. *Chir. P.* 1. *a. V. C. VIII.* §. *III.* promiſcue loquuntur. Prætereo alia diverſiſſima nomina extra Latium & inter nos quoque uſitata.

§. 28. Ex omnibus citatis (§. 27.) denominationibus uſitatior eſt *cariei* terminus, quô inſuper ſatis apte exprimitur,

mor-

morbus, quem volunt. Deſumta nempe hæc eſt denominatio à *carie* in lignis à vermiculis vel aliô modô arroſis eroſisque, quorum ſimilitudinem quandam referunt oſſa hôc morbô correpta, utpote quæ ſolutis disjectisque, quibus alias cohærent, particulis ſolô affrictu in pulverem fatiſcunt & innumeris foraminulis perforata conſpiciuntur; v. G. W. WEDELII *Pathol. med. p. m.* 108. Perinde verô eſt, utrum à carendo, vel aliunde dicatur, ſatis eſt, tum de vetuſtate, tum de exeſione lignorum, prædicari, hinc & oſſium.

§. 29. *Spina* verò *ventoſa* (§. 26.) minùs uſitatè dicitur, & *ſpèciem* potiùs quandam dicit *cariei*, quàm ipſam univerſali nomine deſignat, ſcilicet *cariem internam* h. e. ab interioribus ad exteriora partium durarum progredientem. Procul dubio hoc nomen effictum eſt, ab iſto hujus morbi ſymptomate, quod eundem ferè imprimit dolorem ac ſpinæ alicujus punctura. Ventoſam autem exinde forte nuncuparunt, quoniam cum inflatione velut conjuncta eſt. vid. MANGET. *Biblioth.* ſupra (§. 27.) citata.

§. 30. Juxta *Artis characteriſticæ* igitur (§. 28-29.) convenientem terminologiam pariter ac uſum loquendi frequentiorem *cariei* terminum retinendum eſſe, ex allatis §. (28-29.) abunde pateſcit.

§. 31. *Caries* itaque (§. 30.) ſtrictius dicta, quatenus nempe excludit aliam qualemcunque inanimatorum *cariem* (§. 28.) non eſt aliud, quàm corruptio partium durarum corporis animati ulceroſa, brevius: ulcus partium durarum.

§. 32. Non jam vacat, in eam excurrere explicationem, quâ PRÆSES ſingularem illam corruptionis purulentæ ab ulcere differentiam, & in theoria, & in praxi chirurgica, obſervatu adeò utilem atque neceſſariam, inculcare ſolet. Suffecerit hîc adnotaſſe *ulceroſam* & *carioſam* corruptionem eſſentialiter nequaquam & vix ſede ſuâ differre. Unde CEL. HEISTER. in *Chirurg.* ſua majori *P. I. L. V. C. VIII. §. II.* rectè inquit, *cariem quoddam velut oſſium ulcus eſſe*, licet cum modò laudato Autore non planè conſentire poſſim, quando l. c. mox dicit, *ejusmodi ulcus glutinatum factô prius abſceſſu reverti. Abſceſſus* enim non cadit in duriores partes, ubi nullum pus efformatur veri nominis tale.

§. 33. *Caries* proinde (§. 32.) germanice aptè nuncupatur: ein Geſchwür der harten Theile, ulcus partium durarum, incompletè enim diceretur: ein Bein-Geſchwür, ulcus oſſium, quoniam quoque cadit in cartilagines ideoque rectè diſpeſcitur in *cariem oſſium*, & in *cariem cartilaginum.* Ita verô exprimitur ipſâ jam denominatione, quod eſt de eſſentia hujus morbi.

§. 34. Hanc (§. 33.) data (§. 31.) brevior *cariei* definitio ſatis ſuperque innuit. *Ulcus* eſt ejusmodi corruptio ſeroſo-lymphatica, quæ ipſas partes ſolidas in conſenſum trahit eroditque, ſive itaque in durioribus, ſive in mollioribus, exſtiterit. Inde dividitur in *ulcus ſtrictiùs dictum*, quod inſidet partibus mollioribus, ſi non planè, maximâ tamen parte, exſanguibus & *cariem*, quæ eſt ulcus durarum partium, ubi vel nullus ſanguis vel parum huius laticis rubicundi concur-

currit. Ita vero profectò planè peculiaris indolis ſuboritur corruptio, quàm alia, aliô quoque modô, conſideranda & tractanda.

§. 35. *Caries*, ſeu (§. 31.) partium durarum ulceroſa corruptio vel ab interiori extrorsùm vel introrsùm ab exteriori harum partium ſubſtantia procedit. Cujus varietatis fundamentô nititur ejus *diviſio* in *cariem internam* & *externam*, ſeu in *cariem ſtrictiſſimè* dictam et *ſpinam ventoſam* (§. 29.). Notiones ex antecedentibus facile ſupplentur. Mitto alias *cariei varietates* aliunde petendas, nec ad ſcopum præſentem pertinentes.

§. 36. Ex adductis (§. 35.) enim jam judicatu eſt facillimum quali laboraverit *carie* ægra noſtra de qua hic (§. 26.) diſpicitur. Exeſa nempe eſt ejus tibia à *carie externa* ſ. *carie ſtrictius dicta*. Talem nec *internam*, ſ. *ſpinam ventoſam*, in illa fuiſſe, omnia in hiſtoria hujus morbi dicta docent uberrimè, tam antecedentia, quàm concomitantia & conſequentia. Cauſſæ manifeſtæ aderant externæ (§. 11. 12. 13.), refrigerationem excipiebat eryſipelas, inflammatio hæc ſuffocata profundiora petebat & à ſuperficie ad partes cuti ſubjectas progrediebatur, hæ abibant in corruptionem, corruptio hæc deſcendebat ad tibiam uſque hancque unà inficiebat. Hâc igitur morborum ſucceſſione huic tibiæ extus inferebatur caries.

§. 37. Idem (§. 36.) docet ipſa celerior hujus morbi invaſio (§. 14.), condocet ejusdem curatio, maximé adeo prompta (§. 17.). Lentiús accedit & longe tardiori progreſſu ſeſe manifeſtat *ſpina ventoſa*. Hæc etiam vel nunquam curationem admit-

admittit, vel ſane longè tardiorem. Taceo nullam hîc ab initio adhibitam fuiſſe, quâ ejusmodi profundum malum potuiſſet removeri.

§. 38. Objici quidem poſſet, feminam, de qua agitur, valde tamen cacochymicam fuiſſe juxta indicata (§. 10.). Verùm enim veró primo non tali laboravit dyſcraſia humorum (§. 11.), quæ tantum ingenerare potuiſſet malum, deinde repugnant ipſa modo allata (§. 36. 37.).

§. 39. *Noſologicæ* (§. 26.) addo nunc *ætiologicam* (§. 24.) conſiderationem *cariei præſentis*, præſentis, repeto, ex indicato (§. 28.) fine nec extra hoc individuum conſideratæ inque aliis aliis modis multis poſſibilis.

§. 40. En! itaque (§. 39.) mali hujus cauſas, harumque cauſarum ſeriem, quâ ſe invicem excipiebant. In femina hac menſes ſeriùs, quàm convenit, erumpebant, erumpentes erant anomali (§. 10.). Eorum ataxia inducebat humorum dyſcraſiam, proclivitatem inde majorem ad eryſipelaceas inflammationes. Accedebant tempeſtatis injuriæ (§. 11.), äer humido frigidus, ejusmodi ſubjectis præſertim infenſus. Huic expoſita virago corripiebatur eryſipelate, ad pedem determinatô & ſtatim cum atrocioribus conjunctô doloribus, quorum cauſa concurrens erat præſens dyſcraſia humorum, quai procul dubio acredinem jam conceperant. Dolorifica hæc pathemata in majorem motum ciebant ſenſiles partes, hac irritatione accelerabatur major humorum affluxus, hôc concitatô ingruebat humorum in pede adfecto oppletio atque ſtagnatio.

§. 41.

§. 41. Sub hoc (§. 40.) itaque cauſarum concurſu natura hactenus ſibi relicta jam ſatis periclitabatur. Verùm ſuis malis non contenti mortales ſibimet ipſis plura plerumque accerſere & mala malis augere adlaborant in præpoſtera ſanitatis cura. Hinc in ætiologiis noſtris medicis præter reliquas morborum cauſas præcipuum ſibi vindicant locum perverſa iſta atque frivola tentamina, quibus, vel ipſi ægri, vel adſtantes, vel alii *rerum medicarum expertes, nefandâ audaciâ morbos ſibi ſumunt curandos, quos, quidve circa illos agendum, non minùs ignorant, ac ſimia iſta quadrupes ad bipedis res fraudesque ſocia ex communi fori theatro medicaminum diſpenſatrix.*

§. 42. Quàm infelici conatu fiant hæc talia (§. 41.) objectum docet exemplum. Primum, ut aſſolet, auxilium à medio petebant, ut ajunt, domeſtico (§. 12.). Innocuum illud videri poſſet. Nec negaverim ſine damno idem interdum adplicari. Verùm quæ unâ vice innocua ſunt, aliâ ſæpe evadunt nocentiſſima. Commune hoc eſt fatum mediorum domeſticorum, aliàs in ſe non planè ſpernendorum ſed juſtô tempore & locô non adplicatorum. Indicatum medicamentum ad ſupprimendam, quæ hîc potiùs promoveri debuiſſet, transpirationem adeoque ita ſuffocandam hance atrociorem & profundiorem inflammationem haud parum profecto contulit. Quid, quæſo, non nocebunt alii vulgares ejusmodi pulveres plura alia obſtruentia & adſtringentia continentes? Quid officinalis iſte quoque *pulvis, eryſipelatodes* MYNSICHTI in noſtra pharmacopœa inſcriptus præſcriptusque?

§. 43. Si quando domeſtica, vel nil juvant, vel morbos pe-

jores reddunt, miſeri, quàm *Medicis* & *Chirurgis*, *veri nominis talibus*, *Medicaſtris* & *Chirurgaſtris* in republica, *vel ordinariis*, vel *extraordinariis* , circumforaneos vocamus poſteriores, prioribus haud inferiores, aliisque morborum artificibus, ſuam committere malunt ſalutem. Nec, quod mirandum, non plebis ſolius hi ſunt mores, ſed & eorum haud rarô, qui ultra plebem ſapere volunt & videntur ſapere. Mitiùs ergo ſentiendum eſt de quæſito abægra noſtra apud alios auxilio, utut dolenda ſint fata plebis, qnæ ad hos iſtosve infelices artifices centenis vicibus prius confugit, quàm unâ ad artis peritum. Tali, ſi voluiſſet, uti potuiſſet, præſens morboſa. Sed juſto ſerius (§. 15.) illius implorabat auxilium nec prius, quàm derelicta demum à domeſticis non ſolùm mediis ſed & à chirurgis ſuis, ſpe omni ad irritum cadente, malô ad extrema deductô, pede ferè plane deperditô, ad oſſa usque conſumtô, eroſô, diffractô denique (§. 12. 14).

§. 44. Accipe reliquum (§. 42.) morbi præſentis progreſſum artificialem , in hujus ætiologia obſervandum (§. 41). Præcipuæ *cauſæ* hujus mali *artificiales* omnino in duorum iſtorum Chirurgaſtrorum medicationibus quærendæ ſunt. Primus & ſecundus (§. 13.) eundem errabant errorem, epithemata ſua humida applicando vixque aliud quid agendo. Plura enim & longe alia gravior hic morbus poſtulabat auxilia. Hæc ignorabant, illa damnoſè adplicabant, ſaltem ab initio. Utroque modô peccabant, poſteriori autem magis, quàm priori. Quantumvis enim ex ignorantia utrumque factum eſſe, non dubitem, *ignorantia tamen vincibilis culpa*

*pa non vacat. Quin-imò ne malitiam quidem omnem abeſſe judico ab ejusmodi frivolis conaminibus. Quis enim crediderit, tantam ejusmodi humunculorum eſſe ſtupiditatem, ut ſuam plane ignorent ignorantiam, nec intelligant, ſe non intelligere, quæ ad hoſce debite tractandos morbos requiruntur & impune tamen haud fieri poſſe experimenta per mortes.*

§. 45. Ceterum vulgaria iſta (§. 44.) humectantia neutiquam in talibus convenire inflammationibus, omnes oculatiores compertum habent Practici & in ſuis ubique docent ſcriptis. Id jam fuſiùs probare, ad præſentem non ſpectat finem. Suffecerit inſtar omnium hic allegaſſe CEL. SAM. SCHARSCHMIDIUM, qui in *Inſtit. ſtudii Medico-chirurgici P. III. Sect. C. II. §. 3. n. 1. p. m. 573.* de nocua humectantium in eryſipelate operatione hoc addit monitum: Ubrigens hat man ſich zu hüten vor allen naſſen Medicamenten, dann durch die Näſſe werden die Theile relaxiret, derweil kan keine Zertheilung geſchehen, ſondern es folgen Geſchwüre. Id quod accidit in præſenti ægra.

§. 46. Quam ineptè porro circa pedis hujus ulceroſo-fiſtuloſo-carioſi fracturam res ſuas egerit Chirurgus iſte ſecundus (§.13.) qui de complicato ſtatu morboſo nil ſolicitus fracturam hanc vulgari modô tractari & conglutinari iterum poſſe imaginabatur. Proh turpem ignorantiam! Proh! ſceleroſa conamina! Ad hæc nil proficit vel optimus deligationis adparatus. Nil hîc valent ferulæ, nil faſciæ vel octodecim capitibus inſtructæ. Id potiùs agendum eſt, ut ita fracta oſſa

diffringantur ultrà, ut effringantur corrupta, nulla arte amplius conſolidanda. Quod recte judicavit tertius chirurgus (§. 16).

§. 47. Ita vero (§. 46.) penultimus chirurgus, ſi non ignorantiæ & erroris, irriti tamen tentaminis ſui, conſcius, nolens volens tandem inopiâ ſuâ coactus, admittere debebat Medici præſidium (§. 15), quô miſeram hanc & tamdiu incongruâ arte divexatam feminam hactenus carere oportebat, ex dictorum Chirurgaſtrorum potius, ut ominor, quàm ex propria culpa. Ejusmodi enim artifices ſolitô more, nemini non facile obviô fine & quôvis modô detrectant Medici præſentiam, donec omnia in ſummis verſantur anguſtiis, ſub quibus demum effugium quærunt, re quaſi bene geſtâ, ne mali, quod incongruâ medicatione ſuâ irremedicabile reddiderunt, mortisque pediſſequæ, autores videantur, vel, ſi videntur, ne videantur eſſe ſoli, ita ſimul recidente culpâ in Medicum eumque ſæpe artis peritum, ni is quidem probe proſpexerit famæ ſuæ. Quam igitur difficile ſuam tuebuntur famam, quàm longè aberit, ut ejusmodi effugiant opprobria, ii Phyſicorum, qui ipſimet rudes ſunt in rebus chirurgicis & ipſis chirurgaſtris iſtis usque doloſis imperitiores.

§. 48. Sed hæc (§. 47.) tranſeant cum ceteris erroribus. Diſpiciamus quo conſultum fuerit modô pedi, quem ob oculos habemus, carioſo ipſô tandem præſente Medicô. Alia omnino tum temporis ad illius conſilia inſtituebatur medendi ratio. Cariem is ſubeſſe mox intelligebat. Remotô

ita-

itaque fruſtrà ſolius fracturæ cauſâ adplicatô adparatu chirurgicô vulgari carioſam moliebatur removere corruptionem. Hunc in finem ordinabat adplicationem efficaciorum mediorum remotioni carici dicatorum, quæ brevitatis cauſa hic repetere nolo. Atat tempeſtivè ſatis intelligebat gravius & profundius hoc eſſe malum, quam quod iſtis poſſit removeri. Totam ferè corruptam eſſe tibiam recte judicabat. Ecquid tum poſtea? Deſperabat de pedis hujus reſtitutione, hujus exſpes de amputatione ejus cogitabat in qua ſpes omnis nunc ipſi conſiſtebat: Hanc itaque ſuadebat, urgebat, ſed fruſtrà. Femina enim fortè fortunâ & præter omnem exſpectationem in ſalutem ſuam inobediens illam recuſabat (§. 15).

§. 49. Videri poſſet officio ſuo ita (§. 48.) non ab omni parte ſatisfeciſſe laudatum Medicum. Poſſet inde in diſcrimen trahi ipſius fama, hîc pro merito tuenda. Eccur enim, poſſet forte quis ipſi opprobrare, cur non de ulteriori ope, de corruptæ prius tibiæ, quàm de totius pedis, remotione ſolicitus fuit. Ni enim ægra ipſius conſilio repugnaſſet, ſin ipſi pes carioſus fuiſſet reſectus, unipes nunc eſſet & fulcrô munita artificiali incedere deberet, quocum ſanè mirè arietans & ridicule tumultuoſa fuiſſet ſaltatrix (§. 19.) nec ut jamjàm ad labores ſuos peragendos apta operaria plebeja. Nonne idem cogitare & præſtare debuiſſet auxilium, quo poſtea reſtituta eſt in integrum & quod vel vulgaris iſte propoſuit præſtititque Chirurgus tertius (§. 16)? Nonne ergo hic illum ſuâ ſuperavit arte & dexteritate?

§. 50. In mitiorem hæc (§. 49.) interpretanda ſunt partem, æquius ferendum eſt judicium nec adeo captioſum & celebriori inter nos Medico convenientius. In illius honorem hæc ad iſta preſſiùs regero : oſſa non ſolùm fracta iterum coaleſcere, ſed & eroſa deſtructaque reiteratâ naturæ operâ renaſci, non latebat dexterrimum hunc Phyſicum. Idem dudum compertum habebat propriâ experientiâ, quam ſibi comparavit longâ magnâque praxi ſatis exercitatus. Nec ipſum fugiebant obſervationes, quas habemus, notabiliores de tibiæ aliorumque oſſium poſt inſignem eorum deſtructionem feliciter regeneratorum. Oſſis autem in totum ferè corrupti & tibiæ præſertim tantam, quantam hanc fuiſſe ſuſpicabatur laudatus Medicus, (quanta enim tum temporis actu adfuerit, noſtrum non amplius eſt decernere) tantam, inquam, jacturam reparabilem eſſe ſperatu difficile eſt, obſervatu rariſſimum, ut vix deprehenderis unum alterumque exemplum apud exquiſitiſſimos rariorum obſervationum ſcriptores. Inde valde proclive fuit, in præſenti caſu omnem abjicere ſpem hancque totam in totius pedis ponere reſectione. Neque igitur objecta dicti chirurgi tertii in promittendo proclivitas, neque illius opera, id in receſſu habet, quod ſuo illum anteponeret Medico. Pollicitationis hujus ratio temeritas potius fuit, quàm ſcientia. Quod præſtitit, ut aſſolet, ex improviſo accidit.

§. 51. Pergamus in dogmatica allatæ hiſtoriæ conſideratione (§. 23). Novum intercurrit medicationis intervallum. Dimiſsô nempe Medicô ægra priſtinum (§. 13-15.) revocabat

cabat artificem. Decocta iſta incongrua recoquebat & denuo ſua applicabat epithemata. Hæc per integrum annum & ultra continuabat prætereaque nihil. Proh! miſeram plebeculam, dicamne ſui adeo negligentem, an potiùs neglectam à ſalutis ſuæ tutoribus chirurgicis præcipue? Quantâ corruptionis acceſſione tantô temporis intervallô adauctum hoc malum in pejorem partem detruſerit miſeram hanc carioſam, conjectu perquam facile eſt. Epithemata hæcce ſuperficietenus adplicata parum aut nil juvabant, ad locum affectum neutiquam penetrabant & infectam tibiam ſerpenti corroſioni relinquebant. Mireris, pedem hunc corruptioni eousque obnoxium, interea non planè emortuum fuiſſe, nec à trunco plane decidiſſe: Mireris, illum nihilo tamen minus in integrum reſtitutum fuiſſe. Mireris denique, quàm maxime inſperatam fortunam, quô id omne accidebat.

§. 52. En illam (§. 51)! Accedebat inexſpectatus pollicitator. Huic promte confidebat, huic nullis ingratiis ſeſe committebat ægra. *Is enim multorum eſt ſolennior mos, ut jactabundis & magniloquis pollicitationibus longè promtiorem habeant fidem fidentiusque obediant, quàm ad oſtentationem non compoſitis conſiliis. Nec raro, quæ peculiaris eſt providentia, audax ejusmodi empiria ſuperat artem apud innocentiùs ab hac derelictos.* Præterea noviter accerſitus hic artifex à femina hac ſine ulla recuſatione facilem impetrabat veniam, quodcunque ſecum ſuſcipiendi, pedem à ſuperiori ad imum concidendi oſſaque limis, ſcalpris, cultris, forcipibus, pro lubitu radendi, exterebrandi, diffringendi nec ullis obſtantibus

bus doloribus eximendi, rarô inter GERMANOS exemplô, *qui mori ſæpius malunt, quàm ferrô tractari, ni hoc quidem quandoquidem admittant, ubi res ipſis ad reſtim usque redierit.*

§. 53. Rebus itaque ſic (§. 52.) ſtantibus nominatus heros ſuam animoſe adgreditur operationem, nec ſolùm inſignem illam tibiæ portionem 9 - 10. pollices longam & univerſam ferè tibiam reliquam per fragmenta ſucceſſivè evellit, ſuperiùs ac inferiùs vix aliquâ relictâ ejus portione ſuperſtite adhuc ſanâ. An de reliquo naturæ ſubſidiô, annon potius fortunæ favore fretus, id omne executus fuerit, facile eſt conjicere. Minimùm ad exquiſitioris artis chirurgicæ regulas non plane & ubique hæc eſſe peracta, certum eſt, nec dubitandum, quin ægra hæc breviori & mitiori methodô ſanitati potuiſſet reſtitui.

§. 54. Utcunque verò hæc (§. 53.) ſeſe habuerint, hôc tamen nomine laudanda eſt dicti chirurgi ſedulitas & medendi ratio, quod funditus extirpare anniſus fuerit, quicquid corruptum deprehendebat, (§. 16). Laudabilem quoque curationi finem imponere ſtudebat. Obſtaculis ita quomodocunque & vel craſſiori operâ remotis ſuô officiô fungi poterat natura levioribus artis defectibus impediri neſcia. En! quâ ratione illa hîc ſuperaverit empiriam.

§. 55. Haud verò empiriam ſolam ſed & artem in hoc caſu ſuperſtitem (§. 54.) ſuperavit & ſuperaſſet hanc omnino ſi vel fuiſſet exquiſitiſſima. Quî enim hîc factum eſt, ut pes hic ſuum noviter recuperaverit fulcrum præcipuum, tibiæ os nempe usque deperditum? ut durior hæc fabrica

intus

intus extusque ſuis iterum inſtructa fuerit integumentis vaſisque ad nutritionem ſuam neceſſariis? ut reliqua compages partium mollium muſculoſa, membranacea, vaſculoſa, adeo deſtructa, ulceribus atque fiſtulis ubique eroſa, iterum ſuccreverit? Nullius artis, ſolius contrà naturæ, hoc eſt opus. Quid enim hic præſtitit, aut alia exercitatior manus chirurgica, nil tale exſtruere valens, præſtare potuiſſet aliud? ſi diſceſſeris ab eorum remotione, quæ naturam in ſuis impediunt operationibus, quibus ſolis competunt ejusmodi regenerationes.

§. 56. An vero regenerari quoque potuiſſet iterum hæc tibia, vel nullâ, vel alterutrâ, numque faciliùs, vel ſuperiore, vel inferiore, vel mediâ, ejus portione ſuperſtite? Diſtincte ad haſce reſpondendum erit quæſtiones. Ad primam quidem: neutra ſi ſuperfuiſſet hujus tibiæ extremitas, forte plane non ampliùs, ſaltem difficillimè, ſi alterutra tantùm, ſi inferior maximè ſola, certe difficiliùs reſtitui potuiſſet. Nullum os in univerſum plane deſtructum regenerari poſſe videtur, ſaltem nondum ab experientia ſatis id conſtat Ceſſavit forte primigenia virtus formatrix, & quæ ad reiterandam ejusmodi evolutionem ſupereſt, in ipſius regenerandi oſſis reliquiis quibuscunque adhuc ſanis quærenda eſt. Hoc vero ſimilius habeo. Pro certo enim pronuntiare vix auſim, quia exempla habemus reiteratæ evolutionis partium, durarum quoque v. gr. unguium, funditus deperditarum. Alterutrâ autem omnino, quàm nullâ & ſuperiore, quàm inferiore, deſtructâ ejus extremitate omino

ſior non poteſt non eſſe regeneratio. Impeditior enim eſt ſucci oſſifici adſcenſus, quàm deſcenſus & ab utraque, quàm alterutrâ tantùm parte accedens faciliorem & promtiorem reddit oſſificationem. Num verò utrâque alicujus oſſis cylindrici emortuâ atque deperditâ extremitate ex relicta intermedia parte illud regeneretur dictu difficiliùs eſt, affirmatu tamen, quàm negatu, probabilius.

§. 57. Quæ hujus regenerationis ratio? An hæc illâ primâ oſſificatione imperfectior? Oſſeæ fibræ rigidæ ſunt, nec ut aliæ ductiles. Tenſæ igitur & humorum retro appellentium ictibus elongatæ ſuccreſcere nequeunt. Gelatinæ, quam oſſa et cornua exſudant, tanta eſt viſciditas, ut quindecuplum æquè conſiſtere cogat. Hâc elicitâ duriores hæ partes naturales friabiles redduntur. Succus oſſeus igitur de coagulabilis lymphæ natura eſt. Hic ex ſana adhuc ſuperſtite oſſis vitiati parte per patula hujus interſtitia continuo exſudans ipſi adhæret & exhalatâ aquâ ſuperfluâ citò valde ſpiſceſcit atque in oſſeam duritiem mutatur. In noviter adglutinata hujus ſucci maſſa molliuſcula necdum planè indurata à tergo pellens viam ſibi parat, hanc permeans non modò debita relinguit interſtitia, ſed & per hæc ulteriùs efformando oſſi pabulum adducit conveniens. Vaſa quoque nutriendo oſſi neceſſaria unà tum irrepere, ſeque molliori adhuc compagi inſinuare, oſtendunt ita innovata oſſa poſt mortem è cadaveribus educta & præparata, qualia ſatis curioſa oſtendere ſolet PRÆSES in doctrinis ſuis oſteologicis. Sed eadem quoque ad oculum demonſtrant, quàm primam, reiteratam, oſſificationem minus eſſe perfectam.

§. 58.

§. 58. Plura deſino, ſed plura objicis, ſuperſunt. Superſunt, repeto, ſuperſunt, addo, non plura, ſed plurima, quæ hanc in rem poſſent dici. Benè ergo id mones, ſed malè objicis. Sæpe ſæpius tuam hanc audivi objectionem. Valde facilis iſta eſt, & omnium facillima, ſin quæ objiciamus, non habemus alia. Quis enim unquam, dixit ſcripſitve, cui nil potuiſſet addi? Equidem mihi meisque non ita cupio. Ipſemet addere, haberem, ſi vellem, longè plura. Plura autem nolo. Nolo ob finis & temporis rationem. Quid ultra vis? Adquieſce B. L. mecum hiſce. Adde, ſi habes, ſi placet, ſi vacat, plura.

§. 59. Aſt nullam, porro (§. 58.) addis, hîc video *literaturam*, paucas AUTORUM, qui de hac materia tractarunt, citationes. Hujus lardi farturis turgeſcere labores academicos, parum eſt, nec moris ampliùs, nec valde, nec ſemper utile, nec ubique eſt neceſſarium, nec fuiſſet hîc maximè. Ne verò plane deficiam hac in re, accipe AUTORES qui de carie lectu digniora habent, præcipuos; ſeu potiùs ex præcipuis aliquos.

§. 60. Qui ex iſtis (§. 59.) hâc vice ſubeunt, hi ſunt: CELSUS *L. VIII. C.* 2. ABRAH. CYPRIANI *Diſſ: de carie oſſium. Ultrajecti* 1680. FRID. HOFFM. *Diſſ. de carie oſſium Hal.* 1681. G. W. WEDELII *Diſſ. de carie oſſium Ien.* 1713. FRID. GODOFR. HEINTZE *diſſ. de carie oſſium. Gryphswald.* 1751. Multa cariei exempla notabiliora refert DRANIUS in *obſerv. chirurg.* in cubito *obſ.* 51. 53. in lumbis *obſ.* 69. poſt variolas *obſ.* 70. in oſſe ilei *obſ.* 95.

in trochantere majore *obſ.* 97. in genu *obſ.* 102. 103, in tibia *obſ.* 104. Exemplum cariei inſignioris habet MEECKREN *obſ. chirurg. obſ.* 66. *Edit. Belg.* uti & *obſ.* 69. edit. latin. Aliud videri poteſt in RUYSHII *obſerv. Muſeo anatom. pag.* 94. ac *Theſaur. anat. VIII. Tab. III.* ubi notabilis pars tibiæ fuit deperdita .Satis prolixam hujus mali delineationem SOCIETATI EDINBURGENSI exhibuit ALEX. MONRO, quæ legi poteſt in EXPERIMENTIS & OBSERVATIONIBUS EDENBURGENSIBUS. *Tom. V. artic.* 25. ubi una communicavit ſuccinctam hujus morbi hiſtoriam ab HIPPOCRATE ad noſtra usque tempora deductam. JOH. FRANC. ISEZ *Quæſtio medico chirurgica. An caries in extremitatibus oſſium vix ſanabilis? Reſp.* BERN. NICOL. BERTRUND. *Paris* 1748. PETR. ROUSS. DE MONTEBOURG *Quæſt. Medico chirurg. An in oſſium carie delenda cauterium actuale* Reſp. LUDOV. GUILEM LE MONIER. *Neg. Paris.* 1740.

§. 61. Hi (§. 60.) de *carie externa* (§.) 61. maxime tractarunt; de *interna* ſeu de *ſpina ventoſa* vid. JOSEPH PANDOLPHINI. *Tractat. de ventoſitate ſpinæ ſæviſſimô morbô, reviſus, correctus & annotationibus illuſtratus* à GEORG. ABRAH. MERCLINO *Norimb.* 1674. 12. LUDOV. WALTHERI eines ſehr merckwürdigen vorfalls des Winddorns an einem Mägdlein von 10. Jahren dabey die caries oſſium, nach allen ſeinen Arten, Urſachen, Anfang, Fortgang und übrigen phænomenis, nebſt allen Cur-Vortheilen nach heutigen Grund-Sätzen der Wundarzney beſchrieben. Leipzig 1715. 8. PETRI

de

de MARCHETTIS *Sylloge obſervationum medico-chirurgicarum, cum tractatibus tribus de ulceribus & fiſtulis ani, de ulceribus & fiſtulis urethræ & de ſpina ventoſa. Petavii.* 1664. & 1674. 8. *Amſtelod.* 1665. 12. In germanicam quoque tranſlatæ linguam hæ obſervationes evulgatæ ſunt, *Norimberg.* 1676. 12. JOH. DAV. PORTII *Tractat. de tumoribus & in ſpecie de Spina ventoſa* 12. *Leoward.* 1679. MARC. AUREL. SEVERINUS ſub titulo, *de pædarthrocace* in opere ejus de *abceſſibus. Neapoli* 1632. & *Francofurt.* 1643. *cum fig. it. Lugd. Balav.* 1742. GANT H. CHR. *Diſſ. d. Spina ventoſa Kil.* 1698. CHR. MICH. ADOLPHI *trias diſſert. chirurgicarum* 1) *de ſpina ventoſa* 2) *de ligaturis dolorificis*, 3) *de morborum permanuum attrectatam curatione Lips.* 1730. JOH. PHILIPP. CHUNII *Diſſ. d. Pædarthrocace Marp.* 1697. JOH. DAN. GOHLII *diſſ. d. Spina ventoſa Halæ* 1727. HENR. VICT. SCHMIDII *Diſſ. de Pædarthrocace Lugd. Bat.* 1721. WILH. HULDERIC. WALDSCHMIDII *Diſſ. d. Spina ventoſa; Kil.* 1718. CONR. LUDOV. WALTHERI de *Spina ventoſa, caſu admodum raro, explicatio, germanice c. fig. Lipſ.* 1715. G. WOLFG. WEDELII *Diſſ. d. Spina ventoſa Jen.* 1715. *Francof.* 1746. JOH. HERM. FURSTENAU *Progr. oſtendens ſpinam ventoſam per exempla. Rintel.* 1748. FRANC. ZIEGLER *de Spina ventoſa. Rintel.* 1741. GE. ERH. HAMBERGERI *diſſ. de Spina ventoſa. Jen* 1746. Peculiarem quoque curationem *ſpinæ ventoſæ* recenſet DR. SCHLICHTING in TRANSACT. PHILOS. *Num.* 466. §. 10. Ceterum novum hunc eſſe morbum, ſtatuebat DN. PETIT (*Chirurgus*) juxta Comm.

A. R S. 1732. p. 311. ſeq. Eum vero poſtea refutabat Autor libelli: *Diſſert.* en *forme des lettres au ſoujet des ouvrages de l'Auteur ſur les maladies des os.* Autor vero hujus ſcripti, quod certum habeo, fuit FRANCISCUS JOHAN. HUNAULD.

§. 62. His (§. 6o6.) adde, ſi placet, omnes eos AUTORES, qui de *morbis oſſium* ſcripſerunt, inter quos referendi ſunt v. gr. ex veteribus PETR. PAAW, qui edidit *commentaria in* HIPPOCRATEM *de capitis vulneribus cum explicationibus in aliquot capita Libri VIII.* CORN. CELSI, ubi de oſſium morbis agit. 4. *Lugd. Bat.* 1616. Ex recentioribus JOSEPH. COURTIAL *obſervations anatomiques ſur les os & ſur leurs maladies* 8 *Paris.* 1705. HENR MEIBOMII *Exerc.. d. oſſium conſtitutione naturali & p. n.* Helmſt. 1658. *Mr. Petit* (Chirurgi) *l'art de guerir les maladies des os* 8. *à Paris* 1705. edit. 1. EJUSDEM *traité des maladies des os, dans lequel on a repreſenté les appareils, & les machines qui conviviennent à teur gueriſon* 2. *Tom.* 8. *ibid.* 1723. Edit. 2. longe auctior & emendatior. Præcipuum ſibi locum hic ſibi vindicat JOH. CHRISTOPH. HEYNE *de præcipuis oſſium morbis. Amſtelod.* 1705. *c. fig.* 8. qui Autor egregiè egit de generatione & cauſis cariei teſte ILL. HEISTERO *in Chir.maj.* edit. noviſſ. *P.* 1. *L. IV. C. VIII.* & §. *VI.* (*a*) Palmam tamen huic præripuit, quem in catalogo HEISTERIANO nondum citatum lego, Mr. DU VERNEY in tractatu duobus tomis evulgato ſub titulo: *Traité des maladies* par Mr. DU VERNEY *Docteur en Medecine, ancien Profeſſeur d'a-*

*natomie*

*natomie & de chirurgie au jordin Royal, & membre de l'Academie Royale des ſciences à Paris* 1751.

§. 63. Si denique ne his (§. 60.-62.) quidem omnibus ſubſiſtere tibi placuerit, perge evolvere alios quoque. Adi Scriptores chirurgicos, quos habere potes, omnes reliquos, qui integra ſcripſerunt Chirurgiæ ſyſtemata, & proinde egerunt omnino etiam de morbis oſſium, de carie &c. Conſule illum, ſine controverſia illuſtrem, triumviratum, quem conſtituunt HIPPOCRATES, CLAUD. GALENUS PAUL. ÆGINETA. Subjunge GRÆCIS hiſce è LATINIS CORN: CELSUM, ex ARABIBUS ALBUCASAM ex LATINO-BARBARIS præ reliquis GUIDONEM DE CAVLIACO & JOHANN: DE VIGO. Subiunge his PARACELSI *chirurgiam magnam*. Ex GALLIS STAPH: GOURMELENUM, AMBROS: PARÆUM, ex ITALIS GABR: FOLLOPIUM, ANDR: à cruce, HIERON: FABR: AB AQUAPENDENTE & VIDUM VIDIUM, *juniorem*. Ex GERMANIS ANDR. VESALIUM. Progredere ab hujus decimi ſexti ad ſeptimi poſt decimum ſeculum Autores chirurgicos PARMAM PECCETIUM, CORTESIUM, SEVERINUM DE MARCHETTIS, JESSENIUM, FIENUM, HILDANUM, SCULTETUM, VAN HORNE, SOLINGEN, alios. Accerſe ex recentiſſimis PETR. DIONIS GUIL. MAUQUEST, DE LA MOLTE, JAC. CROISSANT, GARANGEOT, HENRY le DRAN,

DRAN, SAVIARDUM, CHABERTUM. GALLIS hiſce adde ex ITALIS PHIL. MASIERIUM, SEBAST. MELLI; è GERMANIS MATTHÆUM PURMANNUM, JOH. PALFYN, JOH. DE GORTER, & denique exercitatiſſimos Chirurgiæ Profeſſores LAUR. HEISTERUM atque JOH. ZACH. PLATNERUM: Sin *alphabetaria* mavis refugia & ultra *vocabularia* non ſapis, evolve *lexicographos* v. gr. FRID. MULLERI *Lexicon* vel gründliche Erklärung ACHTZEHEN TAUSEND mediciniſcher Nahmen. Francof. ad Mœnum 1661. fol. JOH. BAPT. COLLARD DE LA DUC QUERIE *Lexicon medicum univerſale etymologicum & philologicum in quo* undecies mille vocabula enucleantur. In ſcriniis adhuc latere hoc Manuſcriptum dolet KESTNERUS, ſed forte non amplius latet plane, forte ſub aliorum nominibus ut alia & hoc prodiit *vocabularium.* Vellem, ſi poſſem ſine opprobrio, citare conſimilia; ſed parcendum ſæpe eſt quibusdam. Mitto ergo alibi forte apertiùs dicendos ejusmodi HOMINES ALPHABETARIOS. Quære jam citatos in KESTNERI *Bibliotheca medica P. II. C. VIII. ſ. 1. l. 1.* & in LAUR. HEIST. *Bibliotheca chirurgica*, & videbis nominatorum AUCTORUM ſcripta, horumque ſcriptorum editiones, has ſume ex tuis vel aliorum ſcriniis, jam ſingulorum librorum perquire indices, ad hos evolve textus de *carie*, & ubique invenies, quos poſſis citare Autores & citare unum eundemque Autorem plus unâ vice & pluribus in paginis, ſicque quorundam more *citationibus*, ſi non omnes, multas tamen, paginas ita replere, ut in multis vix opus habeas unam alteramve lineolam de tuis addere. Hem! quàm facile ſit ejusmodi edere literaturæ ſpecimina.

TANTUM.

# NOBLISSIMO DOCTISSIMOQUE DOMINO CANDIDATO, FAUTORI & AMICO ÆSTUMATISSIMO S. P. D.

# PRÆSES.

RAriora morborum exempla ob ipſam ſuam raritatem-dicam ne? an potius ob incuriam, vel memoriam noſtram adeo labilem, rarò debitam attentionem & proinde non minùs rarò paratam deprehendere medelam, haud rara loquitur experientia. Ex hac itaque ratione morbos rariores notatu eſſe digniores, nemo ibit inficias. Rariùs, cariei hujusque remotionis eſſe exemplum, de quo communicando ſolicitus fuiſti, NOBILISSIME DN. CANDIDATE! tam *Ephemerides Naturæ Curioſorum*, aliàs completiſſimæ, quàm *ſyſtemata* majoris nominis virorum *chirurgica*, vel vaſtiſſima, luculenter evincunt, utpote in quibus vel fruſtra planè quæſiveris, vel difficilè deprehenderis, tanti momenti exempla. Hunc defectum vel ipſa teſtatur recentiſſimæ limæ chirurgia HEISTERIANA, ceteroquin ampliſſima omnique laude quàm digniſſima. Allegantur quidem in ejus P. I. L. V. C. IX. quædam ex aliis exempla notabiliora, nullibi verò expreſſiùs docetur, tantam& integrorum fere majorum oſſium jacturam poſſe reſtitui. Quid? quod *l. c.* §phus XVI. ita infit: *Quod ſi igitur carie graviùs eroſum os aliquod fuerit, vel ſi ad articulum aliquem, genu videlicet, pedis atque manus, vitium illud tranſierit, miſerum, ſed unicum, auxilium eſt.... .membrum vitiatum, aut corruptum reſcindere.. .. Attamen quando in majoribus oſſibus non totum os, ſed pars tantummodo aliqua ejus exterior, ſive lateralis, corruptum eſt, ut... tibiæ.. non mox totum membrum ... auferendum eſt.* Sed in noſtro exemplo carie *graviùs & ad articulum* uſque eroſa eſt *tibia* nec *tantummodo aliqua ejus pars exterior, ſive lateralis*, verùm fe-

re

re integra duas inter extremitates media. Ita dies diem docet. Nec, quod hîc moneo, famæ tanti Chirurgiæ Profeſſoris, inter *Germanos* facile principis, aliquid detrahit. In doctrinæ noſtræ incrementum hac in cauſa puellæ noſtræ exemplo quàm maximè addi merentur conſimilia fere exempla, quæ ſolertiſſima dexterrimaque SOCIETAS EDINBURGENSIS, in publicos vſus nata, communicavit. *Tom. I. No.* 23. & *Tom. V. No.* 25. *p.m.* 485. edit. germ. & ibid. No. 41. Omnia heic citata exempla, non ſolùm ob notabilem oſſis alicujus jacturam reſtitutam, ſed & ob ipſius mali ſedem, huc quadrant. In primo nempe tota tibiæ pars media, in ſecundo portio ejus pollices transverſos longa, in tertio notabilior pars per fragmenta, in quarto integra adeo tibia, conſumta, emota & recuperata fuit. Diſcamus hiſce exemplis, NOBILISSIME DOMINE CANDIDATE! diſcant iſtis nobiſcum, quos veneramur & amamus, commilitones noſtri. Intelligamus inde omnia ad artis noſtræ regulas ſolicitiùs, quàm aſſolet, tentanda priùs eſſe, quàm ad amputationes, ad alia extrema, progrediamur. Altiùs menti noſtræ imprimamus, quanta iſta ſint, quæ neſcimus & quanti momenti illud HIPPOCRATICUM: *Ars longa, vita brevis.* Hoc indies magis experieris in futura TUA Praxi, quam proximè ſub auſpiciis EXCELLENTISSIMI DEXTERRIMI atque EXPERIENTISSIMI PATRIS TUI adgredieris. Sub hac ſupple, quæ deficiunt. Deficiunt autem, & mihi, & TIBI, multa ſanè. Nullus enim ſtudiorum noſtrorum datur finis. Perge ea, quâ frequentaſti prælectiones noſtras publicas, ſedulitate, frequentare ægros quoque, qui TUÆ ſeſe committent curæ. Præbe TE ad omnia, quæ eorum poſtulat ſalus, attentum. Utere ſub hac attentione OPTIMI PATRIS TUI conſiliis. Si quæ habebis, ſi quæ habebitis, ad artis incrementum ſpectantia notatuque digniora, ut mutuis officiis iſta communicetis nobis, communicetis publico, oro rogoque, & privatô, & publicô nomine. Hiſce TE TUOSQUE valere atque ab omni parte quàm beatiſſimos eſſe jubet ſeque de meliori commendat nominis BROTBECKIANI obſervantiſſimus.

è Muſeo d. 22. May. 1756.